

Практичне заняття №20

Тема заняття: “Побудова профілю за матеріалами нівелювання траси газопроводу.”

Обробка журналу поздовжнього нівелювання траси газопроводу.

Мета. Навчитися обчислювати перевищення, відмітки точок траси газопроводу.

Матеріали та обладнання. Нівелірний журнал, пікетажний журнал, калькулятор, папір для креслення, креслярське приладдя, туш чорна, олівці.

Матеріал до здачі. Пікетажний журнал, нівелірний журнал з розрахунками.

Література:

1. Основна:

1. М.Е. Пискунов стор. 162-169.

2. А.Г. Григоренко стор. 152-158.

2. Додаткова:

3. М.П. Решетняк стор. 120-123

ЗМІСТ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ

Виконано поздовжнє нівелювання траси газопроводу згідно з пікетажним журналом. За матеріалами нівелювання підраховувати відмітки точок траси.

Робота складається з обробки нівелірного журналу траси газопроводу.

1. Вихідні дані

На місцевості виконано розбивку траси газопроводу довжиною 300 м, закріплено пікетні точки та в характерних точках рельєфу проміжні точки (рис.14). По осі газопроводу виконано поздовжнє нівелювання, дані нівелювання записувались в нівелірний журнал (табл.6). Нівелювання виконувалось від репера №1 з відміткою 120,420 м.

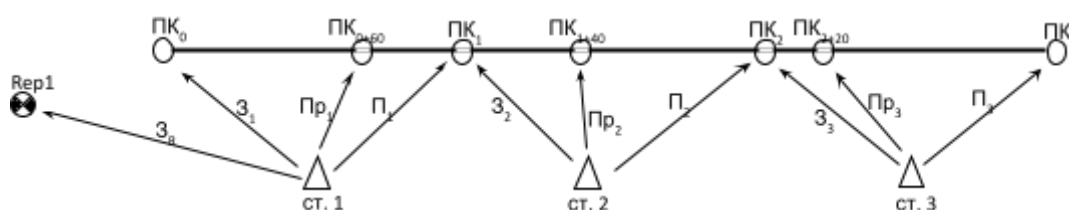

Рис.14. Пікетажний план траси М1:2000

Нівелірний журнал

Номер станції	Номер точок	Відліки			Відмітки
		Задній	Передній	Проміжний	
1	Rep 1	5725			120,420
	ПК0	1042			
	ПК0+60	7525			
	ПК1	2842			
2	ПК1		5393	1716	
	ПК1+40		0710		
	ПК2	5420			
	ПК2	0737			
3	ПК2		4789	2899	
	ПК2+20		0106		
	ПК3	5536			
	ПК3	0853			
3	ПК2		6856	1465	
	ПК2+20		2173		
	ПК3				
	ПК3				

2. Вказівки до виконання завдання**2.1 Складання пікетажного плану траси.**

Пікетажний план траси виконують у масштабі 1:2000. На пікетажний план наносять вісь нівелювання довжиною 300 м, у масштабі 1:2000 відповідно довжиною 15 см. На вісі нівелювання через 100 м, а відповідно до масштабу через 5 см наносять пікетні точки, нумерація яких починається з ПК0, далі ПК1, ПК2, ПК3, також виносяться проміжні точки: ПК0+60, ПК1+40, ПК2+20. Пікетажне положення проміжної точки ПК0+60 означає, що дана точка зафіксована на місцевості на відліку 60 м від пікетної точки ПК0, відповідно до масштабу точку ПК0+60 наносять на вісь нівелювання на відстані 3 см від точки ПК0.

На пікетажному плані схематично вказується розташування станцій та відліків на відповідні точки.

Загальну уяву про оформлення пікетажного плану траси дає рисунок 14.

2.2 Занесення в нівелірний журнал (табл.7) вихідних даних.

Величини задніх, передніх, проміжних відліків записують у графу 3, 4, 5 при цьому контролюють величину п'ятки рейки, для контролю п'ятки рейки беруть різницю між червоним та чорним значенням відліку. Ця різниця може дорівнювати 4683, 4783, 4700, 4800 мм з допустимим відхиленням ± 4 мм. Так для відліку в точці ПК0 п'ятка дорівнює $7525 - 2842 = 4683$, в точці ПК1 п'ятка дорівнює

5393–0710=4683 і так для наступних відліків. В разі відхилення п'ятки більше допустимого, відлік необхідно перезняти.

Відмітку репера 1 записують у графу 9.

2.3 Обробка журналу поздовжнього нівелювання траси газопроводу.

Підраховати перевищення між пікетними точками за формулою $h=З-П$, тобто задній відлік мінус передній відлік.

Для підрахунку перевищень використовувати відліки по чорній та по червоній стороні рейок, таким чином для кожного перевищення знайти два його значення, між якими допускається розходження ± 4 мм, та вивести середнє. Отримані величини перевищень записати в графу 6, 7.

Виконати контроль перевищень, для цього необхідно підрахувати:

- подвійну суму задніх відліків $\Sigma З$ (без заднього відліку на репер).
- подвійну суму передніх відліків $\Sigma П$.
- подвійну суму перевищень двічі:

$$2 \sum h = \sum З - \sum П$$

$$2 \sum h = 2h_1 + 2h_2 + 2h_3$$

контролем є рівність $2 \sum h$

Підрахувати:

горизонт першої станції

$$H_{zi1} = H_R + З_R,$$

де H_R – відмітка репера,

$З_R$ – задній відлік на репер;

відмітку точки ПК0

$$H_{ПК0} = H_{zi1} - З_1,$$

де $З_1$ – задній відлік на точку ПК0;

відмітки пікетних точок

$$H_{ПК1} = H_{ПК0} \pm h_1$$

$$H_{ПК2} = H_{ПК1} \pm h_2$$

$$H_{ПК3} = H_{ПК2} \pm h_3,$$

де h_1, h_2, h_3 – перевищення першої, другої та третьої станції;

горизонти другої та третьої станцій

$$H_{zi2} = H_{ПК1} + Z_2$$

$$H_{zi3} = H_{ПК2} + Z_3,$$

де Z_2 – задній відлік на точку ПК1,

Z_3 – задній відлік на точку ПК2.

Виконати контроль підрахунку відміток пікетних точок.

$$H_{ПК1} = H_{zi1} - P_1$$

$$H_{ПК2} = H_{zi2} - P_2$$

$$H_{ПК3} = H_{zi3} - P_3$$

де, P_1 – передній відлік на точку ПК1,

P_2 – передній відлік на точку ПК2,

P_3 – передній відлік на точку ПК3.

Підрахувати відмітки проміжних точок

$$H_{ПК0+60} = H_{гi1} - P_{p1}$$

$$H_{ПК1+40} = H_{zi2} - P_{p2}$$

$$H_{ПК2+20} = H_{zi3} - P_{p3},$$

де, P_{p1} – проміжний відлік на точку ПК0+60,

P_{p2} – проміжний відлік на точку ПК1+40,

P_{p3} – проміжний відлік на точку ПК2+20.

Підраховані горизонти станцій записати у графу 8, відмітки точок у графу 9.

При розрахунках необхідно звернути увагу на те, що відліки та перевищення визначаються в міліметрах; горизонти станцій, відмітки точок визначаються в метрах.

У даному прикладі:

Підрахувати перевищення:

$$h_{1чер} = Z_{1чер} - P_{1чер} = 7525 - 5393 = 2132мм$$

$$h_{1чор} = Z_{1чор} - P_{1чор} = 2842 - 0710 = 2132мм$$

$$h_1 = 2132мм$$

$$h_{2чер} = Z_{2чер} - P_{2чер} = 5420 - 4789 = 0631мм$$

$$h_{2чор} = Z_{2чор} - P_{2чор} = 0737 - 0106 = 0631мм$$

$$h_2 = 0631мм$$

$$h_{3_{\text{чер}}} = 3_{3_{\text{чер}}} - \Pi_{3_{\text{чер}}} = 5536 - 6856 = -1320 \text{ мм}$$

$$h_{3_{\text{чор}}} = 3_{3_{\text{чор}}} - \Pi_{3_{\text{чор}}} = 0853 - 2173 = -1320 \text{ мм}$$

$$h_3 = -1320 \text{ мм}$$

Увага

Виконати контроль перевищень і підрахувати:

подвійну суму задніх відліків (без 3_R)

$$\sum 3 = 7525 + 2842 + 5420 + 0737 + 5536 + 0853 = 22913 \text{ мм};$$

подвійну суму передніх відліків

$$\sum \Pi = 5393 + 0710 + 4789 + 0106 + 6856 + 2173 = 20027 \text{ мм};$$

подвійну суму перевищень

$$2\sum h = \sum 3 - \sum \Pi = 22913 - 20027 = 2886 \text{ мм};$$

$$2\sum h = 2h_1 + 2h_2 + 2h_3 =$$

$$= 2132 + 2132 + 0631 + 0631 - 1320 - 1320 = 2886 \text{ мм}$$

контролем є рівність цих сум.

Підрахувати:

горизонт першої станції

$$H_{\text{зі1}} = H_R + 3_R = 120,420 + 1,042 = 121,462 \text{ м}$$

відмітку точки ПК0

$$H_{\text{ПК0}} = H_{\text{зі1}} - 3_1 = 121,462 - 2,842 = 118,620 \text{ м}$$

відмітки пікетних точок

$$H_{\text{ПК1}} = H_{\text{ПК0}} + h_1 = 118,620 + 2,132 = 120,752 \text{ м}$$

$$H_{\text{ПК2}} = H_{\text{ПК1}} + h_2 = 120,752 + 0,631 = 121,383 \text{ м}$$

$$H_{\text{ПК3}} = H_{\text{ПК2}} - h_3 = 121,383 - 1,320 = 120,063 \text{ м}$$

горизонти другої та третьої станцій

$$H_{\text{зі2}} = H_{\text{ПК1}} + 3_2 = 120,752 + 0,737 = 121,489 \text{ м}$$

$$H_{\text{зі3}} = H_{\text{ПК2}} + 3_3 = 121,383 + 0,853 = 122,236 \text{ м}$$

Виконати контроль підрахунку відміток пікетних точок

$$H_{\text{ПК1}} = H_{\text{зі1}} - \Pi_1 = 121,462 - 0,710 = 120,752 \text{ м}$$

$$H_{\text{ПК2}} = H_{\text{зі2}} - \Pi_2 = 121,489 - 0,106 = 121,383 \text{ м}$$

$$H_{ПК3} = H_{zi3} - П_3 = 122,236 - 2,173 = 120,063 м$$

Підрахувати відмітки проміжних точок

$$H_{ПК0+60} = H_{zi1} - П_{p1} = 121,462 - 1,716 = 119,746 м$$

$$H_{ПК1+40} = H_{zi2} - П_{p2} = 121,489 - 2,899 = 118,590 м$$

$$H_{ПК2+20} = H_{zi3} - П_{p3} = 122,236 - 1,465 = 120,771 м$$

Таблиця 7.

Журнал нівелювання

Но ме р ста нці й	Но ме р точок	Відліки по рейках			Перевищенн я		Горизо нт інстру мента	Відміт ки	Пр имі тка
		задні	передні	проміжн і	+	—			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Rep1	5725					121,462	120,420	
		1042							
		4683							
	ПК0	7525						118,620	
		2842							
		4683							
	ПК0+60			1716				119,746	
	ПК1		5393		2132			120,752	
			0710		2132				
			4683		2132				
2	ПК1	5420					121,489	120,752	
		0737							
		4683							
	ПК1+40			2899				118,590	
	ПК2		4789		0631			121,383	
			0106		0631				
			4683		0631				
3	ПК2	5536					122,236	121,383	
		0853							
		4683							

	ПК2+2 0			1465				120,771	
	ПК3		6856			1320		120,063	
			2173			1320			
			4683			1320			
Контроль		$\Sigma 3 =$ =22913	$\Sigma \Pi =$ =20027		$+\Sigma 2h =$ =+5526	$-\Sigma 2h =$ =-264 0			
$\Sigma 2h = \Sigma 3 - \Sigma \Pi =$ =22913-20027=2886мм					$\Sigma 2h = +\Sigma 2h - \Sigma 2h =$ = +5526-2640=2886мм				

2.4. Домашнє завдання.

Студент виконує домашнє завдання в вигляді розрахунково-графічної роботи рис.16. Вихідні дані приймаються згідно рис.15 та табл.8 і 9 відповідно шифру студента, номер завдання відповідає двом останнім цифрам залікової книжки студента, або ж устанавлюється викладачем.

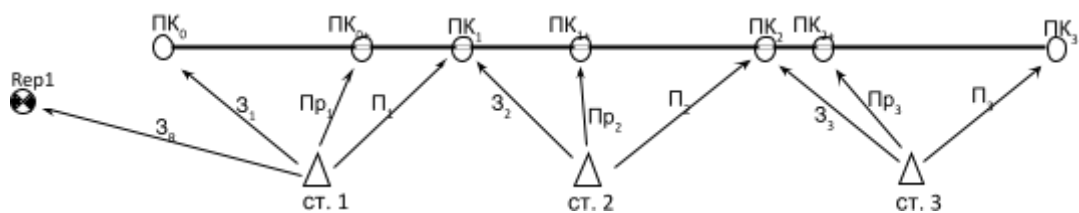

Рис.15. Пікетажний план траси

Таблиця 8.

Вихідні дані які приймаються по останній цифрі шифру

Остання цифра шифру	Π_1 , мм	Π_2 , мм	Π_3 , мм	Π_{p1} , мм	Π_{p2} , мм	Π_{p3} , мм	H_{R1} , м
0	7546 2863	5100 0417	5757 1074	1261	0410	2634	120,000
1	4690	4888	7400	0746	2130	1465	78,400

	0007	0205	2717				
2	5030 0347	6666 1983	5356 0673	2720	1862	0747	96,850
3	5114 0431	5017 0334	4699 0016	1455	1212	1960	174,200
4	6840 2157	5536 0853	5014 0331	0106	0208	2157	162,000
5	5770 1127	6540 1857	7020 2337	2564	2010	1334	101,800
6	7516 2833	7031 2348	6933 2250	1870	1960	2668	57,600
7	7644 2961	5356 0673	5393 0710	2580	0344	0896	127,100
8	5949 1266	5000 0317	6035 1352	1350	1726	2416	92,900
9	6540 1857	7000 2317	5393 0710	0748	2610	0225	22,340

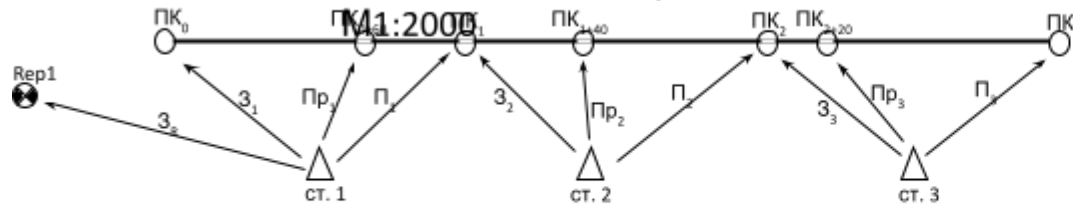
Таблиця 9.

Вихідні дані, які приймаються по передостанній цифрі шифру

Передос- тання цифра шифру	З ₁ , мм	З ₂ , мм	З ₃ , мм	З _Р , мм	ПК0+ м	ПК1+ м	ПК2+ м
0	7020 2337	6933 2250	4906 0223	6254 1571	+40	+60	+30
1	4789 0106	6315 1633	5087 0404	4925 0242	+80	+30	+20
2	5890 1207	6904 2221	7514 2831	5780 1097	+60	+70	+50
3	6501 1818	4963 0280	5427 0744	7117 2434	+20	+40	+80
4	5364 0681	5822 1139	6147 1464	7369 2686	+50	+50	+60
5	6111 1428	4735 0052	7060 2377	5336 0653	+70	+40	+80
6	5017 0334	7644 2961	6430 1747	4898 0215	+30	+20	+40
7	7384 2701	5462 0779	6378 1695	7255 2572	+60	+60	+30
8	5117 0434	6747 2064	6526 1843	6890 2207	+40	+80	+20
9	6341 1658	4803 0120	7270 2587	6215 1532	+70	+60	+50

Пікетажний план траси

Журнал нівелювання

Но ме р с т а н ц і й	Но мер точ ок	Відліки по рейках			Перевиснення		Горизонт інструме нта	Відмітки точок
		задні	передні	проміжні	+	-		
1	Rep1	5725					121,462	120,420
		1042						
		4683						
	ПК ₀	7525						118,620
		2842						
		4683						
	ПК ₀₊₆₀			1716				119,746
	ПК ₁		5393		2132			120,752
			0710		2132			
			4683		2132			
2	ПК ₁	5420					121,489	120,752
		0737						
		4683						
	ПК ₁₊₄₀			2899				118,590
	ПК ₂		4789		0631			121,383
			0106		0631			
			4683		0631			
3	ПК ₂	5536					122,236	121,383
		0853						
		4683						

Розрахунки

Підрахувати перевиснення

Контроль перевиснень

Підрахувати:
горизонт інструменту першої станції

відмітку точки

відмітки пікетних точок

горизонт інструменту другої та третьої станції

Контроль підрахунку відміток пікетних точок

Підрахувати відмітки проміжних точок

Рис.15. Обробка журналу поздовжнього
нівелювання траси газопроводу

	ПК ₂₊₂₀			1465				120,771
	ПК ₃		6856			1320		120,063
			2173			1320		
			4683			1320		

$\sum 3 = 22913$
 $+ \sum 2h = +5526$

$\sum \Pi = 20027$
 $- \sum 2h = -2640$

Мета. Навчитися будувати поздовжній профіль за матеріалами нівелювання, проектувати на поздовжньому профілі трасу газопроводу.

Матеріали та обладнання. Нівелірний журнал, пікетажний журнал, міліметровий папір, калькулятор, креслярське приладдя, туш чорна, червона, олівці.

Матеріал до задачі. Поздовжній профіль траси газопроводу з розрахунками.

Література:

1. Основна:

1. М.Е. Пискунов стор. 162-169,

2. А.Г. Григоренко стор. 152-158,

2. Додаткова:

3. М.П. Решетняк стор. 120-123

ЗМІСТ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ

Хід роботи

За даними журналу геометричного нівелювання і пікетажного журналу побудувати поздовжній профіль траси газопроводу.

Робота складається із наступних етапів: побудова поздовжнього профілю траси, нанесення на поздовжній профіль проектної лінії газопроводу.

1. Вихідні дані

Вихідні дані приймаються відповідно до шифру студента із попереднього практичного завдання “Обробка журналу поздовжнього нівелювання траси газопроводу”, а саме:

1.1. Пікетажний журнал

У пікетажному журналі додатково зазначити величину першого (правого) кута повороту траси в точці ПК1, який дорівнює $\beta_{\text{пр}}=90^{\circ}$ та величину другого (лівого) кута повороту траси в точці ПК2, який дорівнює $\beta_{\text{лів}}=90^{\circ}$.

У пікетажному журналі румб лінії ПК0–ПК1 визначається залежно від значення дирекційного кута α_{1-2} із завдання “Складання плану теодолітної зйомки” (табл.4).

1.2. Журнал нівелювання з відмітками відповідно до шифру студента.

1.3. Дані для нанесення на поздовжній профіль проектної лінії газопроводу:

- діаметр газопроводу 219×6,0 мм;
- мінімальна глибина прокладки 0,8 м від верха труби до поверхні землі;
- рекомендовані нахили газопроводу

$$i = i_{\min} \div i_{\max}$$

$$i = 0,005 \div 0,200$$

- рекомендовані глибини траншеї

$$h = h_{\min} \div h_{\max}$$

$$h = 1,05 \div 2,0 \text{ м}$$

2. Вказівки щодо виконання завдання

2.1. Обробка пікетажного журналу.

У пікетажному журналі румб лінії ПК0–ПК1 визначається залежно від значення дирекційного кута α_{1-2} , довжина ділянки газопроводу складає 100 м.

Для лінії ПК1–ПК2 підрахувати дирекційний кут за правилом: дирекційний кут наступної прямої дорівнює дирекційному куту попередньої плюс кут повороту траси, якщо траса повертає вправо, або мінус кут повороту, якщо траса повертає вліво. Дирекційний кут перевести у румб. Визначити довжину лінії.

Аналогічно ведуть розрахунки для лінії ПК2–ПК3.

2.2. Побудова поздовжнього профілю траси.

Поздовжній профіль траси будувати за даними пікетажного та нівелірного журналів. Для побудови взяти лист міліметрового паперу формату А3, спочатку профіль виконати олівцем тонкими лініями, далі лінії навести тушшю. На рис.17 наведено зразок профілю, складений за одним з варіантів.

Побудова профілю виконується в такій послідовності. У нижній частині листа паперу викреслити профільну сітку – систему горизонтальних граф, розміри і назви яких зазначено на рис.17. Верхня лінія профільної сітки називається лінією умовного горизонту. За даними пікетажного та нівелірного журналів заповнити графу “Віддалі” і графу 10 “Пікети”, вимірявши в них горизонтальні віддалі в масштабі

1:1000. Планове розташування всіх пікетних і плюсових точок фіксується в графі 9 вертикальними відрізками. Вертикальні відрізки, які розмежовують пікети для масштабу 1:1000 провести через 10 см. У графі 10 під цими відрізками підписати номери пікетних точок. Пікетажне значення плюсових точок не підписується, але між вертикальними відрізками в графі 9 записати горизонтальні віддалі між сусідніми точками профілю.

Заповнити графу 2 “Відмітка землі фактична” для цього виписати в цю графу відмітки із графи 9 нівелірного журналу, пронівельованих точок поверхні землі, відмітки при запису їх на профілі заокруглити до сотих метра.

По відмітках поверхні землі збудувати чорну лінію профілю, відкладаючи висоти точок у масштабі 1:100 вгору від лінії умовного горизонту. Відмітку умовного горизонту вибрати залежно від фактичних відміток, вона повинна бути кратною 5 м і при чому такою, щоб сама найнижча точка профілю знаходилась над лінією умовного горизонту не менше ніж на 3 см (перевищення на місцевості 3 м). Цю відмітку 115,00 м (рис.17) записати лівіше початкової лінії умовного горизонту. Всі пронівельовані точки будувати на перпендикулярах від лінії умовного горизонту, відкладаючи від цієї лінії в масштабі 1:100 відповідні різниці відміток поверхні землі та лінії умовного горизонту.

Графу 11 заповнити за даними пікетажного журналу, відповідного варіанту, посередині графи 11 провести вісь трубопроводу, умовно розгорнути в пряму лінію, та в масштабі 1:1000 збудувати план полоси місцевості, що прилягає до траси.

Взамін умовних позначень ситуації записати назви: “луг”, “рілля”, “поле”, “город” тощо. По осі траси позначити кути повороту, довжини ділянок, румби напрямків. Нанесення ситуації виконати відповідно до ситуації нанесеної на зразку профілю (рис.17).

2.3. Нанесення на поздовжній профіль проектної лінії газопроводу

Проектуючи газопровід, потрібно враховувати наступні фактори: трубопровід повинен бути прокладений приблизно паралельно поверхні землі з дотриманням глибини прокладки та нахилів.

Для цього трасу газопроводу поділити на ділянки з відповідними нахилами. У цьому випадку це чотири ділянки: перша від ПК0 до ПК1, друга від ПК1 до ПК1+40, третя від ПК1+40 до ПК2, четверта від ПК2 до ПК3.

У графі 8 ділянки розмежувати вертикальними лініями, вказуючи напрямки нахилів, визначити довжини. У графі 8 чотири ділянки, це чотири прямокутники, щоб показати лінію нахилів в кожному

прямокутнику необхідно провести діагональ – від верхнього лівого кута в нижній правий, якщо нахил від’ємний (лінія йде на пониження) або із нижнього лівого в верхній правий, якщо нахил додатний. Над діагоналлю вказати значення проектного нахилу в ‰, а під нею довжину ділянки в метрах.

На першій ділянці від ПК0 до ПК1 лінія газопроводу проектується в наступній послідовності:

Визначити мінімальну глибину траншеї:

$$h_{mp} = h_{min} + d_{mp} + 2\delta_{изол} = 0,8 + 0,22 + 2 \cdot 0,01 = 1,04 \text{ м}$$

де $h_{min}=0,8 \text{ м}$ – мінімальна відстань від поверхні землі до верха труби;

$d_{mp}=219 \text{ мм}=0,22 \text{ м}$ – діаметр трубопроводу;

$\delta_{изол}=10 \text{ мм}=0,01 \text{ м}$ – товщина ізоляції.

Прийняти глибину траншеї на початку і в кінці ділянки:

$$h_{ПК0} = 1,12 \text{ м}, h_{ПК1} = 1,25 \text{ м}.$$

при нормативній глибині траншеї

$$h = 1,05 \div 2,0 \text{ м}$$

Визначити відмітку для траншеї на початку і в кінці ділянки:

$$H_{ПК0} = H_{ПК0зем} - h_{ПК0} = 118,62 - 1,12 = 117,50 \text{ м}$$

де $H_{ПК0зем}$ – відмітка поверхні землі в точці ПК0;

$h_{ПК0}$ – проектна глибина траншеї в точці ПК0.

$$H_{ПК1} = H_{ПК1зем} - h_{ПК1} = 120,75 - 1,25 = 119,50 \text{ мм}$$

Підрахувати нахил ділянки

$$i_1 = \frac{H_{ПК1} - H_{ПК0}}{L_1} = \frac{119,50 - 117,50}{100} = 0,020 = 20\text{‰}$$

Нахил в межах нормативного

$$0,005 < 0,020 < 0,200$$

де $H_{ПК0}$ – відмітка дна траншеї в точці ПК0;

$H_{ПК1}$ – відмітка дна траншеї в точці ПК1;

$L_1=100 \text{ м}$ – довжина першої ділянки.

Підрахувати відмітку дна траншеї в точці ПК0+60

$$H_{ПК0+60} = H_{ПК0} + i_1 \cdot l = 117,50 + 0,02 \cdot 60 = 118,70 \text{ м},$$

де $H_{ПК0}$ – відмітка дна траншеї в точці ПК0;

i_1 – нахил участку;

l_1 – відстань від точки ПК0 до точки ПК0+60.

Підрахувати глибину траншеї в точці ПК0+60

$$h_{ПК0+60} = H_{ПК0+60зем} - H_{ПК0+60} = 119,75 - 118,70 = 1,05 м$$

глибина траншеї в межах нормативної

$$1,05 \leq 1,05 < 2,0 м$$

На другій ділянці від ПК1 до ПК1+40 лінія газопроводу проектується в такій послідовності:

Мінімальна глибина траншеї 1,04м. Приймається глибина траншеї на початку і в кінці ділянки; на початку ділянки в точці ПК1 глибина відома і дорівнює $h_{ПК1} = 1,25 м$ в кінці ділянки в точці ПК1+40 $h_{ПК1+40} = 1,09 м$, при нормативній глибині траншеї $h = 1,05 \div 2 м$.

Визначити відмітку дна траншеї на початку і в кінці ділянки:

$$H_{ПК1} = 119,50 м$$

$$H_{ПК1+40} = H_{ПК1+40зем} - h_{ПК1+40} = 118,59 - 1,09 = 117,50 м$$

Підрахувати нахил ділянки

$$i_2 = \frac{H_{ПК1} - H_{ПК1+40}}{L_2} = \frac{119,50 - 117,50}{40} = 0,050 = 50‰$$

де $L_2 = 40 м$ – довжина другої ділянки.

Нахил в межах нормативного

$$0,005 < 0,050 < 0,200$$

На третій ділянці від ПК1+40 до ПК2 лінія газопроводу проектується так:

Визначити відмітку дна траншеї на початку і в кінці ділянки:

$$H_{ПК1+40} = 117,50 м$$

$$H_{ПК2} = H_{ПК2зем} - h_{ПК2} = 121,38 - 1,48 = 119,90 м$$

Підраховати нахил ділянки

$$i_3 = \frac{H_{ПК2} - H_{ПК1+40}}{L_3} = \frac{119,90 - 117,50}{60} = 0,040 = 40‰$$

де $L_3 = 60 м$ – довжина третього ділянки.

Нахил в межах нормативного

$$0,005 < 0,040 < 0,200$$

На четвертій ділянці від ПК2 до ПК3 лінія газопроводу проектується так:

Приймається глибина траншеї на початку і в кінці ділянки:

$$h_{ПК2} = 1,48 м, h_{ПК3} = 1,16 м.$$

Визначається відмітка дна траншеї на початку і в кінці ділянки:

$$H_{ПК2}=119,90 \text{ м}$$

$$H_{ПК3} = H_{ПК3зем} - h_{ПК3} = 120,06 - 1,16 = 118,90 \text{ м}$$

Підраховати нахил ділянки

$$i_4 = \frac{H_{ПК2} - H_{ПК3}}{L_4} = \frac{119,90 - 118,90}{100} = 0,010 = 10\text{‰},$$

де $L_4=100 \text{ м}$ – довжина четвертого ділянки.

Нахил в межах допустимого

$$0,005 < 0,010 < 0,200$$

Підрахувати відмітку дна траншеї в точці ПК2+20

$$H_{ПК2+20} = H_{ПК2} - i_4 \cdot L_4 = 119,90 - 0,01 \cdot 20 = 119,70 \text{ м},$$

де $i_4=0,01$ – нахил ділянки;

l_5 – відстань від точки ПК2 до точки ПК2+20

Підрахувати глибину траншеї в точці ПК2+20

$$h_{ПК2+20} = H_{ПК2+20зем} - H_{ПК2+20} = 120,77 - 119,70 = 1,07 \text{ м}$$

глибина траншеї в межах нормативної.

$$1,05 < 1,07 < 2,0 \text{ м}$$

Відмітку верха труби в конкретній точці підрахувати за формулою

$$H_{\text{верха труби}} = H_{тр} + d_{тр} + 2\delta_{\text{ізол}} = H_{тр} + 0,24,$$

де

$$d_{тр} + 2 \cdot \delta_{\text{ізол}} = 0,22 + 2 \cdot 0,01 = 0,24 \text{ м},$$

$d_{тр}$ – діаметр труби,

$\delta_{\text{ізол}}$ – товщина ізоляції,

$H_{тр}$ – відмітка дна траншеї.

Приклад, визначити відмітку верха труби в точці ПК0

$$H_{\text{верха труби}} = 117,50 + 0,24 = 117,74 \text{ м}$$

Відмітку землі проектну в конкретній точці траси газопроводу, графа 1 профілю, у зв'язку з тим що по трасі газопроводу вертикальне планування не проводиться приймати рівною відмітці землі фактичній в цій же точці.

У графу 8 на лінії нахилів записати розраховане проектне значення нахилу кожної ділянки в ‰.

У графу 5 записати розраховані глибини траншей, у графу 4 записати відмітки верха труби, у графу 3 розраховані відмітки дна траншеї, у графу 1 прийняті відмітки землі проектні.

На профіль проекту лінію газопроводу нанести аналогічно побудові лінії поверхні землі, причому побудову лінії газопроводу необхідно виконувати ділянками. Положення точок знаходиться на початку і в кінці ділянки, з'єднати їх і отримати лінію газопроводу, всі інші точки газопроводу даним методом побудови знаходяться на проектній лінії.

2.4. Оформлення профілю.

Всі надписи і побудови виконуються тушшю. Чорною тушшю викреслити лінію поверхні землі та лінії побудови, лінії профільної сітки, виконати всі надписи в графах 2, 6, 7, 10, 11. Червоною тушшю викреслити проектну лінію газопроводу, виконати всі надписи в графах 1, 3, 4, 5, 8.

2.5. Домашнє завдання.

Студент виконує домашнє завдання в вигляді розрахунково-графічної роботи (рис.17). Вихідні дані приймаються відповідно до шифру студента із попереднього практичного завдання “Обробка журналу поздовжнього нівелювання траси газопроводу”, а саме:

1. Пікетажний журнал з доповненнями згідно з пунктом 1.1.
2. Журнал нівелювання з відмітками.

Вихідні дані згідно з пунктом 1.3 приймаються для всіх студентів однаковими.

Поздовжній профіль траси газопроводу

ВК №1

ПнС: 50°10'

Відмітка землі
проектна

Відмітка землі
фактична

Відмітка дна
траншеї

Відмітка верха
труби

Глибина траншеї

Позначення труби тип ізоляції

Основа

Уклон ‰

Довжина

Віддаль

Пікети

Розгорнутий

план

15

15

15

15

15

20

15

10

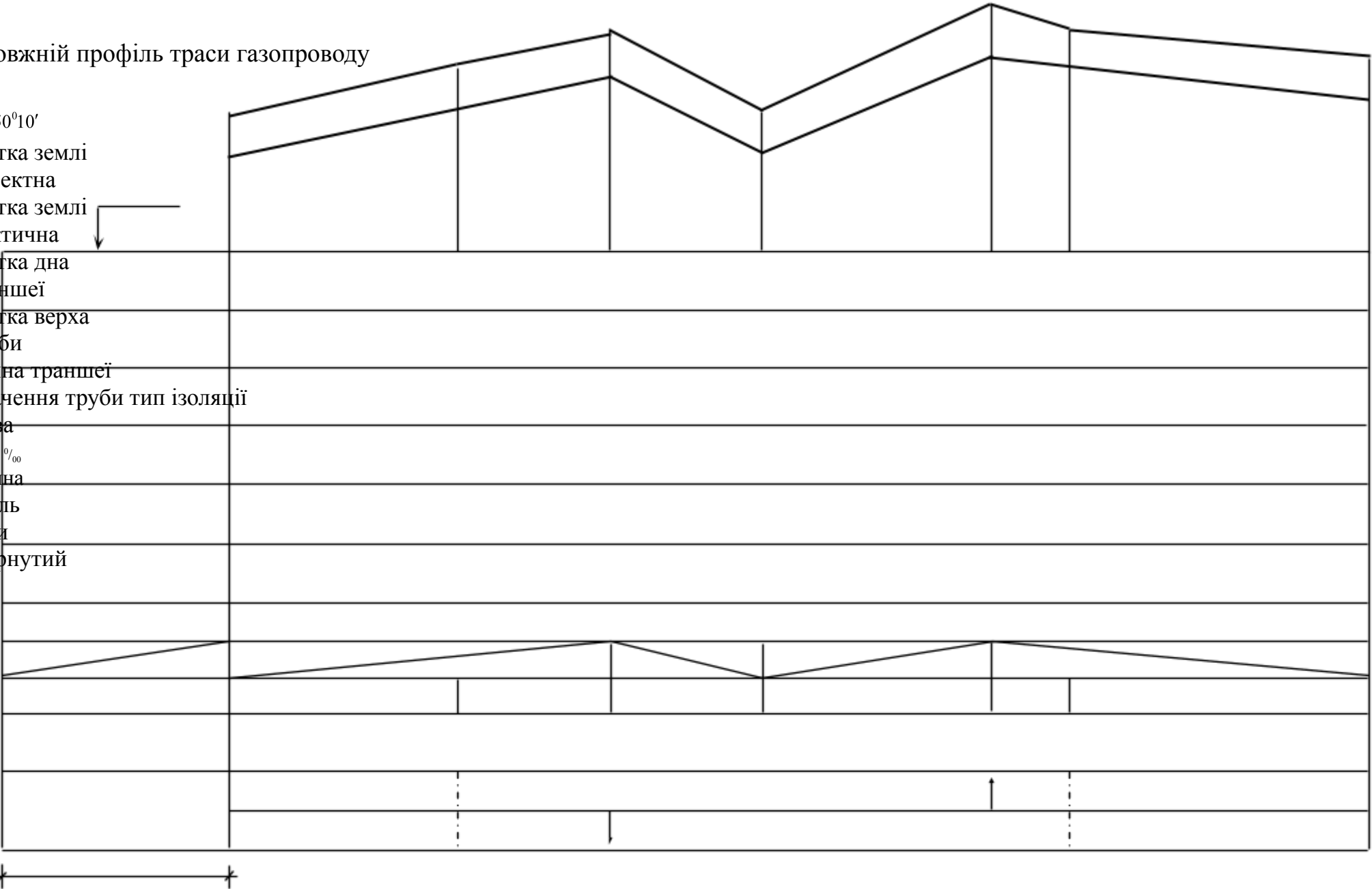
10

10

15

60

118,62

118,62
117,50
117,74
1,12
119,75
119,75
118,70
118,94
1,05
120,75
120,75
119,50
119,74
1,25
118,59
118,59
117,50
117,74
1,09
121,38
121,38
119,90
120,14
1,48
120,77
120,77
119,70
119,94
1,07
120,06
120,06
118,90
119,14
1,16
пісчана подушка
60
40
60
40

80
20
20
100
50
40
100
10
40
60
0
1
2
3

$ПнС: 50^0 10'$

100
город
город
100
 β_2

ВК №2

$ПдС: 39^0 50'$

100
луг
луг

$$i_1 = \frac{119,50 - 117,50}{100} = 0,020 \qquad i_2 = \frac{119,50 - 117,50}{40} = 0,050$$
$$i_3 = \frac{119,90 - 117,50}{60} = 0,040 \qquad i_4 = \frac{119,90 - 118,90}{100} = 0,010$$

$$H_{ПК_{0+60}} = H_{ПК_0} + i_1 \cdot l_1 = 117,50 + 0,02 \cdot 60 = 118,70 м$$

$$H_{ПК_{2+20}} = H_{ПК_2} - i_4 \cdot l_5 = 119,90 - 0,01 \cdot 20 = 119,70 м$$

Масштабы: горизонтальный 1:1000
                  вертикальный 1:100

Рис.17. Поздовжній профіль траси газопроводу
115,00